

Αναστασία Γιαγκοπούλου

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α' Ενιαίου Λυκείου

Περιέχει **CD-ROM**

με τα αρχεία
της **ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ**
και τις απαντήσεις

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή της συγγραφέως

Στις αγαπημένες κόρες, Αλεξάνδρα και Άννα

ISBN 978-960-456-428-6

© Copyright: Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Α. Γιαγκοπούλου, Θεσσαλονίκη, 2014

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΛΙΑΝΙΚΗ-ΧΟΝΔΡΙΚΗ

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΣΤΟΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Πεσμαζόγλου 5, 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Εισαγωγικό σημείωμα

Η επιλογή του κατάλληλου βοηθήματος για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών δεν είναι τόσο εύκολη υπόθεση όσο θα πίστευαν ορισμένοι. Τα κριτήρια επιλογής είναι διαφορετικά για το φιλόλογο, το γονιό ή το μαθητή, ωστόσο τα σχολικά βοηθήματα δεν απευθύνονται σε κάποιον ιδιαίτερα και οφείλουν να καλύπτουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις όλων των ενδιαφερομένων, αλλά κυρίως του μαθητή.

Στα πλαίσια αυτής της κατεύθυνσης κινείται και το βιβλίο αυτό, η συγγραφή του οποίου πραγματοποιήθηκε ύστερα από επίμονη μελέτη και πολύχρονη εμπειρία στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών.

Η ύλη του κατανέμεται σε αυτόνομες διδακτικές ενότητες, ικανές να διδαχθούν από τον εκπαιδευτικό στις ώρες που προβλέπει το σχολικό πρόγραμμα για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών της Α' τάξης του Ενιαίου Λυκείου. Το CD-ROM που συνοδεύει την έκδοση προσφέρει σε ψηφιακή μορφή τις ερωτήσεις της τράπεζας θεμάτων και τις απαντήσεις τους. Οι ερωτήσεις εισαγωγής της τράπεζας θεμάτων προστίθενται αναλυτικά και στην αρχή του βιβλίου, με τα χωρία του σχολικού βιβλίου που αντιστοιχούν στις απαντήσεις τους.

- ♦ Η μετάφραση παρατίθεται σε αντιστοιχία με το αρχαίο κείμενο, ώστε να μπορέσει ο μαθητής να παρακολουθήσει τη ροή του αρχαίου ελληνικού λόγου χωρίς να μπερδεύεται από τη συντακτική δομή και την ελεύθερη απόδοση του νοήματος. Χρησιμοποιήσαμε σε μεγάλο βαθμό τις ερμηνευτικές παρατηρήσεις του σχολικού βιβλίου, γιατί στόχος μας δεν ήταν η ελεύθερη μετάφραση η οποία, όσο ωραία κι αν είναι, δε μπορεί να κατανοηθεί εύκολα από το μαθητή και που ίσως δημιουργήσει προβλήματα αναντιστοιχίας με τη διδασκαλία του καθηγητή.
- ♦ Τα γραμματικά και λεξιλογικά σχόλια επιχειρήσαμε να είναι όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά, ειδικά στους τύπους που εμφανίζουν μεγαλύτερη δυσκολία ή ίσως δεν καταγράφονται επαρκώς στη σχολική γραμματική.

- ◆ Τα συντακτικά σχόλια τα παραθέτουμε σύμφωνα με τη σειρά σύνταξης και επεξεργασίας που ακολουθούμε και στη διδασκαλία του αρχαίου κειμένου για να συνηθίσει ο μαθητής στη μεθοδική σύνταξη και στην αναγνώριση των συντακτικών φαινομένων. Η λεπτομερής συντακτική ανάλυση συμπληρώνεται σχεδόν σε κάθε ενότητα από θεωρία συντακτικού η οποία κατά τη γνώμη μας προσφέρει επιπλέον γνώσεις για την κατανόηση της σύνταξης.
- ◆ Οι χρονικές και εγκλιτικές αντικαταστάσεις των ρηματικών τύπων του κειμένου καταγράφονται σε πίνακες και ακολουθούν πιστά τη Σχολική Γραμματική.
- ◆ Τα πραγματολογικά σχόλια συμπληρώνουν ή διασαφηνίζουν τις παρατηρήσεις του σχολικού βιβλίου προκειμένου να στηθεί το ιστορικό πλαίσιο της αφήγησης.
- ◆ Τα ερμηνευτικά και αισθητικά σχόλια συμβάλλουν στην κατανόηση του κειμένου και καλύπτουν ικανοποιητικά τις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου ή τις οποιεσδήποτε πιθανές ερωτήσεις.
- ◆ Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις - ασκήσεις του σχολικού βιβλίου προσαρμόζονται στις γνώσεις και στις ικανότητες του μαθητή χωρίς να πλατιάζουν και να δημιουργούν την εικόνα ενός επιτηδευμένου λόγου, ξένου και αταίριαστου με το μαθητικό ύφος.
- ◆ Τέλος, οι πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις με τις απαντήσεις βοηθούν τους συναδέλφους να εμπλουτίσουν το υλικό και τα θέματα που προσφέρουν ως εργασία και να ξεφύγουν έτσι από το πρότυπο του σχολικού βιβλίου.

*Σεπτέμβριος 2014
Αναστασία Γιαγκοπούλου*

Περιεχόμενα

Εισαγωγή σχολικού βιβλίου

♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις εισαγωγής της τράπεζας θεμάτων 13

Τα «Ἑλληνικά» του Ξενοφώντος 19

Βιβλίο Β', κεφ. Ι, παράγραφοι 16-19

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης 21

Πραγματολογικά σχόλια 22

Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια 24

Χρονικές αντικαταστάσεις 28

Εγκλιτικές αντικαταστάσεις 28

Συντακτική ανάλυση 29

Θεωρία συντακτικού

    Κατηγορούμενο 32

Ερμηνευτικά σχόλια 35

Αισθητικά σχόλια 35

Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις 37

Βιβλίο Β', κεφ. Ι, παράγραφοι 20-24

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης 40

Πραγματολογικά σχόλια 42

Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια 43

Χρονικές αντικαταστάσεις 46

Εγκλιτικές αντικαταστάσεις 48

Συντακτική ανάλυση 50

Θεωρία συντακτικού

    Συνημμένη και απόλυτη μετοχή 54

Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	55
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	56

Βιβλίο Β', κεφ. Ι, παράγραφοι 25-27

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	60
Πραγματολογικά σχόλια	62
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	63
Χρονικές αντικαταστάσεις	64
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	66
Συντακτική ανάλυση	67
Θεωρία συντακτικού	
<i>Πλάγιος λόγος</i>	71
Αισθητικά σχόλια	71
Ερμηνευτικά σχόλια	72
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	74

Βιβλίο Β', κεφ. Ι, παράγραφοι 28-29

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	76
Πραγματολογικά σχόλια	77
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	78
Χρονικές αντικαταστάσεις	80
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	82
Συντακτική ανάλυση	83
Θεωρία συντακτικού	
<i>Διάκριση επιθετικού - κατηγορηματικού προσδιορισμού</i>	86
Αισθητικά σχόλια	87
Ερμηνευτικά σχόλια	87
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	88

Βιβλίο Β', κεφ. Ι, παράγραφοι 30-32

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	90
Πραγματολογικά σχόλια	92
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	93
Χρονικές αντικαταστάσεις	96

Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	98
Συντακτική ανάλυση	98
Θεωρία συντακτικού	
<i>Αντικείμενο</i>	103
Ερμηνευτικά - Αισθητικά σχόλια	103
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	105
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	108
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	117

Βιβλίο Β', κεφ. II, παράγραφοι 1-2

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	119
Πραγματολογικά σχόλια	120
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	121
Χρονικές αντικαταστάσεις	122
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	124
Συντακτική ανάλυση	124
Θεωρία συντακτικού	
<i>Το μόριο ὅτι</i>	127
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	128
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	130

Βιβλίο Β', κεφ. II, παράγραφοι 3-4

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	133
Πραγματολογικά σχόλια	134
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	136
Χρονικές αντικαταστάσεις	138
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	138
Συντακτική ανάλυση	139
Θεωρία συντακτικού	
<i>Τα είδη της μετοχής - Επιθετική μετοχή</i>	142
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	143
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	145
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	148
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	152

Βιβλίο Β', κεφ. ΙΙ, παράγραφοι 16-17

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	153
Πραγματολογικά σχόλια	154
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	155
Χρονικές αντικαταστάσεις	158
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	160
Συντακτική ανάλυση	160
Θεωρία συντακτικού	
<i>Πλάγιες ερωτήσεις</i>	163
Ερμηνευτικά σχόλια	164
Αισθητικά σχόλια	165
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	166

Βιβλίο Β', κεφ. ΙΙ, παράγραφοι 18-21

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	168
Πραγματολογικά σχόλια	170
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	170
Χρονικές αντικαταστάσεις	174
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	176
Συντακτική ανάλυση	176
Θεωρία συντακτικού	
<i>Συμπερασματικές προτάσεις</i>	181
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	182
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	183

Βιβλίο Β', κεφ. ΙΙ, παράγραφοι 22-23

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	185
Πραγματολογικά σχόλια	186
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	186
Χρονικές αντικαταστάσεις	188
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	190
Συντακτική ανάλυση	190
Θεωρία γραμματικής	
<i>Αύξηση στα σύνθετα ρήματα</i>	192

Ερμηνευτικά σχόλια	193
Αισθητικά σχόλια	193
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	194
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	196
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	203

Βιβλίο Β', κεφ. III, παράγραφοι 11-16

Περίληψη	205
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	205
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	207

Βιβλίο Β', κεφ. III, παράγραφοι 50-51

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	209
Πραγματολογικά σχόλια	211
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	211
Χρονικές αντικαταστάσεις	214
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	218
Συντακτική ανάλυση	218
Θεωρία συντακτικού	
Υποθετικοί λόγοι σε ευθύ, πλάγιο και εξαρτημένο λόγο	222
Αισθητικά σχόλια	223
Ερμηνευτικά σχόλια	223
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	226

Βιβλίο Β', κεφ. III, παράγραφοι 52-54

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	228
Πραγματολογικά σχόλια	230
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	231
Χρονικές αντικαταστάσεις	234
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	236
Συντακτική ανάλυση	236
Θεωρία συντακτικού	
Τα αρνητικά μόρια <i>οὐ, μὴ</i>	242
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	243
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	244

Βιβλίο Β', κεφ. ΙΙΙ, παράγραφοι 55-56

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	247
Πραγματολογικά σχόλια	249
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	249
Χρονικές αντικαταστάσεις	252
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	254
Συντακτική ανάλυση	255
Θεωρία γραμματικής	
<i>Αόριστος Β' ενεργητικής - μέσης φωνής</i>	259
Ερμηνευτικά σχόλια	261
Αισθητικά σχόλια	262
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	263
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	266
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	272

Βιβλίο Β', κεφ. ΙV, παράγραφοι 1-17

Περίληψη	274
Ερμηνευτικά σχόλια	275
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	278
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	281

Βιβλίο Β', κεφ. ΙV, παράγραφοι 18-19

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	283
Πραγματολογικά σχόλια	284
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	284
Χρονικές αντικαταστάσεις	288
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	290
Συντακτική ανάλυση	291
Θεωρία συντακτικού	
<i>Σύνταξη του πριν</i>	295
Αισθητικά σχόλια	296
Ερμηνευτικά σχόλια	297
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	298

Βιβλίο Β', κεφ. IV, παράγραφοι 20-21

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	301
Πραγματολογικά σχόλια	302
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	303
Χρονικές αντικαταστάσεις	308
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	308
Συντακτική ανάλυση	309
Θεωρία γραμματικής	
<i>Σχηματισμός παραθετικών</i>	295
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	314
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	316

Βιβλίο Β', κεφ. IV, παράγραφοι 22-23

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	319
Πραγματολογικά σχόλια	321
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	321
Χρονικές αντικαταστάσεις	326
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	328
Συντακτική ανάλυση	328
Θεωρία συντακτικού	
<i>Ειδικές προτάσεις</i>	332
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	333
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	335
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	343

Βιβλίο Β', κεφ. IV, παράγραφοι 37-38

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	345
Πραγματολογικά σχόλια	346
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	347
Χρονικές αντικαταστάσεις	350
Εγκλιτικές αντικαταστάσεις	352
Συντακτική ανάλυση	353
Θεωρία συντακτικού	
<i>Απαρέμφατο του σκοπού ή του αποτελέσματος</i>	357

Θεωρία γραμματικής	
<i>Κλίση του χρήομαι-ῶμαι</i>	357
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	358
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	360

Βιβλίο Β', κεφ. IV, παράγραφοι 39-40

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	362
Πραγματολογικά σχόλια	363
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	364
Χρονικές αντικαταστάσεις	368
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	370
Συντακτική ανάλυση	370
Θεωρία συντακτικού	
<i>Τα είδη του ἄν</i>	374
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	375
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	377

Βιβλίο Β', κεφ. IV, παράγραφοι 41-43

Κείμενο / Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης	380
Πραγματολογικά σχόλια	382
Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια	383
Χρονικές αντικαταστάσεις	388
Εγγλιτικές αντικαταστάσεις	390
Συντακτική ανάλυση	391
Θεωρία συντακτικού	
<i>Χρονική μετοχή</i>	396
Ερμηνευτικά - αισθητικά σχόλια	397
Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις	399
♦ Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου	401
♦ Απαντήσεις στα θέματα για συζήτηση	406

Εισαγωγή σχολικού βιβλίου

Απαντήσεις στις ερωτήσεις εισαγωγής (σελ. 29-33)
της τράπεζας θεμάτων

Α. Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ

- 1** Τι γνωρίζετε για την καταγωγή (γέννηση, οικογενειακό περιβάλλον), τη μόρφωση του Ξενοφώντα και τις πολιτικές συνθήκες της εποχής του;
σελ. 29 (Ο Ξενοφών γεννήθηκε ... το 403 π.Χ.)
- 2** Να κατατάξετε τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα στην κατάλληλη χρονική σειρά:
  - α) Συμμετείχε ως μισθοφόρος στο στράτευμα του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη.
  - β) Μεγάλωσε σε εύπορη οικογένεια στον Δήμο της Ερχιάς της Αττικής.
  - γ) Ακολούθησε τον Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας.
  - δ) Υπηρέτησε στο σώμα των ιππέων της πατρίδας του, της Αθήνας.
  - ε) Οδήγησε τους Έλληνες μισθοφόρους (τους Μυρίους) από τα βόθρα της Μ. Ασίας στην πατρίδα τους.*σελ. 29 (β, δ, α, ε, γ)*
- 3** Τι γνωρίζετε για τη συμμετοχή του Ξενοφώντα στην εκστρατεία του Κύρου;
σελ. 29 (Ο Ξενοφών γεννήθηκε ... το 403 π.Χ.)
- 4** Ποιες στρατιωτικές υπηρεσίες πρόσφερε ο Ξενοφών στον Αγησίλαο;
σελ. 29 (Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός ... επινίκιους πανηγυρισμούς.)

- 5** Οι Αθηναίοι με ψήφισμά τους εξόρισαν τον Ξενοφώντα, επειδή:
- α) αρνήθηκε να υπηρετήσει στον αθηναϊκό στρατό,
  - β) κατατάχτηκε ως μισθοφόρος στον στρατό του Κύρου, στη Μ. Ασία,
  - γ) ανήκε στην τάξη των ιππέων και συναναστρεφόταν με τον Σωκράτη,
  - δ) στη μάχη της Κορώνειας (494 π.Χ.), παρατάχθηκε με τον βασιλιά της Σπάρτης Αγησίλαο εναντίον της πατρίδας του,
  - ε) δεν επέτρεψε στους γιους του να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση, σημειώνοντας το αντίστοιχο γράμμα και να αναφέρετε αν οι Αθηναίοι αναθεώρησαν το ψήφισμα αυτό και με ποια αφορμή

σελ. 29-30 (δ / Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα.) (σελ. 13-14 σχολ. βιβλ.)

- 6** Ποιοι λόγοι οδήγησαν τον Ξενοφώντα στην εξορία;

σελ. 29 (Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός ... και δικαιολογημένη.)

- 7** Ποιοι λόγοι οδήγησαν τους Αθηναίους στην άρση του ψηφίσματος της εξορίας του Ξενοφώντα;

σελ. 30 (Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα... ήταν πολύ γνωστό.)

- 8** Να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι εξόρισαν τον Ξενοφώντα από την πατρίδα του (394 π.Χ.) και γιατί, πολύ αργότερα (365 π.Χ.), ανακάλεσαν αυτή τους την απόφαση.

Κσελ. 29-30 (Ο Ξενοφών, έμπειρος στρατιωτικός ... και δικαιολογημένη. / Η προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών, για να αντιμετωπισθεί ο νέος κοινός εχθρός, οι Θηβαίοι (365 π.Χ.), οδήγησε στην άρση του ψηφίσματος για εξορία του συγγραφέα.)

- 9** Ποιες ήταν οι σχέσεις του Ξενοφώντα με την πόλη της Σπάρτης;

σελ. 29 [Οι Σπαρτιάτες του πρόσφεραν «προξενίαν» ... μακρόχρονη εγκατάσταση (370 π.Χ.).]

- 10** Να κατατάξετε κατά χρονική σειρά τα ακόλουθα βιογραφικά στοιχεία του Ξενοφώντα:

- α) Εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα της Ολυμπίας, όπου ασχολήθηκε

- με το συγγραφικό του έργο.
- β) Εξορίστηκε από την πατρίδα του, την Αθήνα.
  - γ) Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το κτήμα του, στον Σκιλλούντα, και να μετακομίσει στην Κόρινθο.
  - δ) Οι Αθηναίοι επέτρεψαν στον Ξενοφώντα να επαναπατριστεί, μετά από την άρση του ψηφίσματος για εξορία.
  - ε) Έστειλε τους γιους του Γρύλλο και Διόδωρο να υπηρετήσουν στον αθηναϊκό στρατό.

σελ. 29-30 (β, α, γ, δ, ε)

B. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ – ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΙΔΕΕΣ

- 11** Τι γνωρίζετε για τη μόρφωση του Ξενοφώντα και ποιες ιστορικές μορφές άσκησαν επίδραση στην προσωπικότητα και τις ιδέες του;
σελ. 29-30 (Ο Ξενοφών γεννήθηκε ... ενός αγροκτήματος. / Δύο ιστορικές μορφές ... της συμπεριφοράς του.)

- 12** α) Να εξηγήσετε γιατί δεν είναι εύκολη η ειδολογική και η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα.

σελ. 30 (Οι ιδέες του Ξενοφώντος ... φιλολογικών ειδών.)

- β) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

σελ. 30 (Η χρονολόγηση των έργων του ... θέματα και θεσμούς.)

- 13** α) Σε ποια κριτήρια στηρίζεται η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα;

σελ. 30 (Δεν είναι εύκολη ... του ύφους του.)

- β) Ποια είναι η πιθανότερη χρονολογική κατάταξη των έργων

σελ. 30 (Θεωρείται σχεδόν βέβαιο ... θέματα και θεσμούς.)

- 14** Σε ποιες κατηγορίες κατατάσσονται τα έργα του Ξενοφώντα;

- α) Να γράψετε δύο τίτλους έργων από κάθε κατηγορία.

- β) Να αναφέρετε τους τίτλους των έργων μιας κατηγορίας.

- α) σελ. 31 (Ιστορικά: «Ἑλληνικά», «Ἀγησίλαος» / Σωκρατικά: «Ἀπολογία Σωκράτους», «Συμπόσιον» / Διδακτικά: «Περὶ ἵππικῆς», «Ἴππαρχικός»)

β) (Ιστορικά: «Έλληνικά», «Άγησίλαος», «Κύρου Άνάβασις», «Λακεδαιμονίων Πολιτεία», «Κύρου Παιδεία», Σωκρατικά, Διδακτικά)

15 Να αναφέρετε τα Διδακτικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

σελ. 31 («Περὶ ἵππικῆς», «Ίππαρχικός», «Ίέρων», «Πόροι ἢ Περὶ Προσόδων». / Το ἔργο του, «Περὶ ἵππικῆς», δίνει οδηγίες για την καλύτερη δυνατή περιποίηση και χρησιμοποίηση των ἵππων, ενώ το ἔργο του, «Ίππαρχικός», δίνει οδηγίες για τις γνώσεις του Ἰππάρχου (= του αρχηγού του ἵππικου) σε θέματα οργάνωσης και τακτικής.)

16 Να αναφέρετε τα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

σελ. 31 («Κύρου Άνάβασις»: Η συμμετοχή των «μυρίων», δέκα χιλιάδων Ἑλλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Ἀρταξέρξη του Β΄ και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εὐξείνιο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ., «Έλληνικά»: Τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ., «Άγησίλαος», «Λακεδαιμονίων Πολιτεία», «Κύρου Παιδεία»)

17 Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα Έλληνικά.

σελ. 31 (Στα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα, εκτός από τα «Έλληνικά», ανήκουν και τα εξής: «Κύρου Άνάβασις», «Άγησίλαος», «Λακεδαιμονίων Πολιτεία», «Κύρου Παιδεία»)

18 α) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα Έλληνικά και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

σελ. 31 (Τα «Έλληνικά» ανήκουν στα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και αναφέρονται στα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.)

β) Να αναφέρετε τους τίτλους των υπολοίπων έργων του Ξενοφώντα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία με τα Έλληνικά.

σελ. 31 (Στα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα, εκτός από τα «Έλληνικά», ανήκουν και τα εξής: «Κύρου Άνάβασις», «Άγησίλαος», «Λακεδαιμονίων Πολιτεία», «Κύρου Παιδεία»)

19 Να αναφέρετε τα Σωκρατικά έργα του Ξενοφώντα και να δώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο δύο έργων αυτής της κατηγορίας.

σελ. 31 («Άπολογία Σωκράτους», «Άπομνημονεύματα Σωκράτους»: Συζητήσεις και διάλογοι του μεγάλου στοχαστή και δασκάλου που προσβάλλουν την ηθική του επιρροή στους γύρω του, «Συμπόσιον»: Μια

συντροφιά μαζί με τον Σωκράτη διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα, «Οικονομικός»)

20 Ο Ξενοφών είχε τη φιλοδοξία να συνεχίσει το έργο του Θουκυδίδη. Πόσο επιτυχημένη θεωρείται η προσπάθειά του;

σελ. 31-32 (Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του ... «πόλεων – κρατών» της Ελλάδας.)

21 Πώς δικαιολογείται ο χαρακτηρισμός του Ξενοφώντα ως «ρεπόρτερ» και πώς αποτυπώνεται στο έργο του η εικόνα των πολιτικών εξελίξεων του 4ου π.Χ. αι.;

σελ. 31-32 (Ο Ξενοφών, παρά το θαυμασμό του ... «πόλεων – κρατών» της Ελλάδας.)

22 Από την περιγραφή ποιων γεγονότων αναδεικνύεται η ικανότητα του Ξενοφώντα να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες εντυπωσιακές σκηνές;

σελ. 32 (Η ικανότητα του συγγραφέα ... στα Λεύκτρα.)

23 Πώς αναδεικνύεται η πίστη του Ξενοφώντα σε υψηλές αξίες;

σελ. 32 (Σε όλη την περιπετειώδη ζωή του ... παρέβησαν τους όρκους τους.)

24 Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον Ξενοφώντα, η ασέβεια προς τους θεούς στην εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων;

σελ. 32 (Επίσης παρά το θαυμασμό του ... παρέβησαν τους όρκους τους.)

25 Ποιες είναι οι απόψεις του Ξενοφώντα για την «αθέτηση του λόγου» και την «παράβαση των όρκων»;

σελ. 32 (Επίσης παρά το θαυμασμό ... παρέβησαν τους όρκους τους.)

26 α) Πώς αξιολογήθηκε το έργο του Ξενοφώντα στην Αλεξανδρινή και τη Ρωμαϊκή εποχή;

σελ. 32-33 (Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του ... της ελληνιστικής εποχής.)

β) Σε ποια κατηγορία των έργων του Ξενοφώντα ανήκουν τα Έλληνικά και σε ποια χρονική περίοδο αναφέρονται;

σελ. 33 (Τα «Έλληνικά» ανήκουν στα Ιστορικά έργα του Ξενοφώντα και είναι το μόνο σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. που έχει σωθεί και αποτελεί τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.)

27 Ποιο χαρακτηρισμό απέδωσαν στον Ξενοφώντα οι θαυμαστές του έργου του στη ρωμαϊκή εποχή και γιατί;

σελ. 33 (Στη ρωμαϊκή εποχή ... της ελληνοιστικής εποχής.)

28 Ποια δημοφιλέστερα έργα του Ξενοφώντα χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικά βιβλία από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα και για ποιους λόγους;

σελ. 33 (Τα δημοφιλέστερα έργα του ... 411-362 π.Χ.)

Τα «Ἑλληνικά» του Ξενοφώντος

Το κύριο ιστορικό έργο του Ξενοφώντος είναι τα *Ἑλληνικά*, που διηγούνται σε 7 βιβλία τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.. Συνεχίζει την «Ιστορία» του Θουκυδίδη, γι' αυτό και η πρώτη φράση του κειμένου («μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον») παραπέμπει τον αναγνώστη στο τέλος του όγδοου βιβλίου του Θουκυδίδη.

Περίληψη των Ἑλληνικῶν

Αρχίζει την ιστορική αφήγηση από το 411 π.Χ. (κατάλυση της δημοκρατίας στην Αθήνα) ως τον τερματισμό του πολέμου το 404 π.Χ., την ατιμωτική ήττα των Αθηναίων και την άνευ όρων παράδοσή τους στους Σπαρτιάτες. Στη συνέχεια, εξιστορεί την κατάληψη της εξουσίας στην Αθήνα από τους Τριάκοντα τυράννους, την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ., τις στενές σχέσεις της Σπάρτης με τους Πέρσες, τις συνεχείς μετακινήσεις των ελληνικών πόλεων σε διάφορες συμμαχίες και συγκρούσεις ως την αποδοχή της ατιμωτικής «Ανταλκιδείου ειρήνης» το 386 π.Χ..

Προτομή του Ξενοφώντος

Στο τέλος καταγράφει τη βαθμιαία άνοδο της Θήβας, την κατάληψη της ακρόπολης της Θήβας από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.), τις συγκρούσεις Θηβαίων - Σπαρτιατών, ως τη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.), στην οποία συγκρούστηκαν όλες οι σημαντικές ελληνικές πόλεις και το αποτέλεσμα ήταν αμφίροπο.

Τα δύο πρώτα βιβλία των Ελληνικών

ΔΟΜΗ

Τα δύο πρώτα βιβλία καλύπτουν το τέλος του πελοποννησιακού πολέμου (411-404 π.Χ.).

1ο ΒΙΒΛΙΟ

Σε 7 κεφάλαια ο Ξενοφών καταγράφει τις συγκρούσεις των Αθηναίων και των Σπαρτιατών στον Ελλήσποντο και το Ανατολικό Αιγαίο, ως τη νίκη του αθηναϊκού στόλου στις Αργινούσες (406 π.Χ.) και τη δίκη των Αθηναίων στρατηγών.

2ο ΒΙΒΛΙΟ

Σε 4 κεφάλαια εξιστορούνται τα γεγονότα από το 405 π.Χ. ως το 403 π.Χ..

Κεφάλαιο Α

Κυρίαρχη θέση κατέχει η ήττα των Αθηναίων και η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στους Αιγός ποταμούς (405 π.Χ.), από τις σπαρτιατικές δυνάμεις του Λυσάνδρου. Η καταστροφή των αθηναϊκών δυνάμεων ήταν ολική. Ο μόνος που γλίτωσε ήταν ο στρατηγός Κόνων, ο οποίος με οκτώ πλοία κατέφυγε στην Κύπρο, ενώ η «Πάραλος» απέπλευσε προς την Αθήνα για να αναγγείλει την είδηση.

Κεφάλαιο Β

Η «Πάραλος» φέρνει στην Αθήνα την είδηση της μεγάλης καταστροφής και καταγράφονται οι πρώτες τραγικές αντιδράσεις των Αθηναίων. Την επόμενη μέρα, στη συνέλευση του λαού, οι Αθηναίοι αποφασίζουν να λάβουν προληπτικά μέτρα προστασίας για την αναμενόμενη πολιορκία της Αθήνας από τους Σπαρτιάτες.

Η Αθήνα πολιορκείται από στεριά και θάλασσα και αναγκάζεται, τελικά να δεχτεί τη σύναψη ειρήνης, αλλά με ταπεινωτικούς γι' αυτήν όρους.

Κεφάλαιο Γ

Αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών, καταλύεται η δημοκρατία στην Αθήνα και εγκαθίσταται ολιγαρχικό καθεστώς, οι «Τριάκοντα τύραννοι», με την υποστήριξη της Σπάρτης (411 π.Χ.).

Κεφάλαιο Δ

Καταγράφονται οι προσπάθειες των δημοκρατικών, με αρχηγό το Θρασύβουλο, να ανακαταλάβουν την εξουσία και να αποκαταστήσουν τη δημοκρατία.

Η τελική συμφωνία για την αποκατάσταση της δημοκρατίας έρχεται ύστερα από παρέμβαση της Σπάρτης και οι δημοκρατικοί αντιμετωπίζουν με επιείκεια και μεγαλοψυχία τους αντιπάλους τους.

Βιβλίο Β΄, κεφ. Ι, παράγραφοι 16-19

Κείμενο

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ρόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλου καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν· Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμφακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν πεζῆ· ἠγγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφήκε Λύσανδρος.

Αντιστοίχιση κειμένου - μετάφρασης

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρμώμενοι
ἐκ τῆς Σάμου κακῶς ἐποίουν
τὴν βασιλέως καὶ ἐπέπλεον

ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον,
καὶ παρεσκευάζοντο
πρὸς ναυμαχίαν,
καὶ προσείλοντο στρατηγούς πρὸς
τοῖς ὑπάρχουσι
Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.

Λύσανδρος δ' ἐκπλεῖ ἐκ τῆς Ρόδου
παρὰ τὴν Ἰωνίαν

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξάλλου, ἐξορμώντας
ἀπὸ τῆς Σάμο, λεηλατούσαν
τὴ χώρα τοῦ βασιλιά καὶ ἐπλεον ἐνα-
ντίον

τῆς Χίου καὶ τῆς Εφέσου
καὶ προετοιμάζονταν γιὰ ναυμαχία.

Επίσης, ἐξέλεξαν ὡς στρατηγούς
ἐκτός ἀπ' αὐτοὺς ποὺ υπῆρχαν,
τὸν Μένανδρο, τὸν Τυδέα καὶ τὸν Κη-
φισόδοτο.

Ὁ Λύσανδρος ἀπέπλευσε ἀπὸ τῆς Ρόδου
κατὰ μήκος τῶν ακτῶν τῆς Ἰωνίας

πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον
 πρὸς τε τὸν ἕκπλου
 τῶν πλοίων
 καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις
 ἀφεστηκυίας αὐτῶν.
 Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δ' ἀνήγοντο
 πελάγιοι ἐκ τῆς Χίου·
 ἢ γὰρ Ἀσία ἦν πολεμία
 αὐτοῖς·
 Λύσανδρος δὲ παρέπλει
 ἐξ Ἀβύδου
 εἰς Λάμφακον οὔσαν
 σύμμαχον Ἀθηναίων·
 καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι
 παρῆσαν πεζῇ·
 ἠγεῖτο δὲ Θώραξ
 Λακεδαιμόνιος.
 Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει
 αἰροῦσι κατὰ κράτος,
 καὶ οἱ στρατιῶται διήρπασαν
 οὔσαν πλουσίαν
 καὶ πλήρη οἴνου καὶ σίτου
 καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων·
 Λύσανδρος δὲ ἀφῆκε
 πάντα τὰ ἐλεύθερα σώματα.

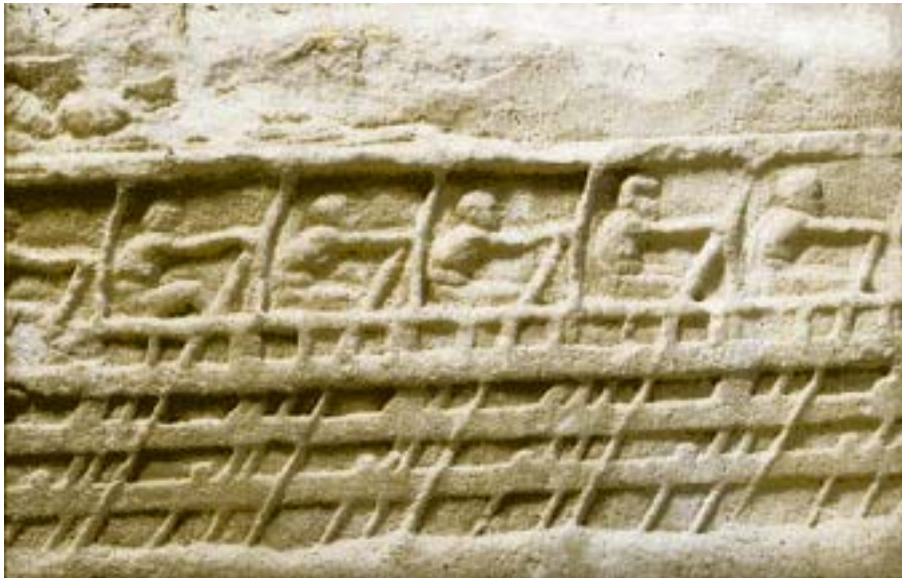
προς τον Ελλήσποντο
 για να εμποδίσει την έξοδο των
 εμπορικών πλοίων
 και για να επιτεθεί στις πόλεις
 που είχαν αποστατήσει από αυτούς.
 Και οι Αθηναῖοι όμως ανοίχτηκαν
 στο πέλαγος από τη Χίο·
 γιατί η Ασία ήταν εχθρική
 γι' αυτούς.
 Ο Λύσανδρος ωστόσο, έπλεε
 παράκτια από την Αβυδο
 προς τη Λάμφακο που ήταν
 σύμμαχος των Αθηναίων·
 και οι Αβυδηνοὶ και οι υπόλοιποι
 έφθασαν από τη στεριά.
 Αρχηγός τους ήταν ο Θώρακας
 ο Λακεδαιμόνιος.
 Και αφού επιτέθηκαν στην πόλη
 την κυρίεψαν με έφοδο
 και οι στρατιῶτες τη λεηλάτησαν,
 καθώς ήταν πλούσια
 και γεμάτη από κρασί και σιτάρι
 και από άλλα εφόδια.
 Ο Λύσανδρος όμως άφησε
 όλους τους πολίτες.

Πραγματολογικά σχόλια

- ♦ **τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν:** Οι Αθηναῖοι εκτός από την επίθεση προς τους Λακεδαιμονίους, λεηλατούσαν και τις πόλεις της Ιωνίας (Μ. Ασία) που ανήκαν στο βασιλιά των Περσών.
- ♦ **ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν:** Η επίθεση των Αθηναίων στις Ιωνικές πόλεις οφείλεται στο γεγονός ότι η περσική πολιτική, με τον σατράπη της Λυδίας Κύρο, βοηθούσε σταθερά πλέον τους Λακεδαιμονίους εναντίον των Αθηναίων.
- ♦ **ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον:** Η Χίος και η Έφεσος ήταν σταθμοὶ ανεφοδιασμοῦ του στόλου των Λακεδαιμονίων.

- ♦ **καὶ στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο:** Κοντά στους υπάρχοντες ἤδη στρατηγούς, Κόνωνα, Αδείμαντο και Φιλοκλή, οι Αθηναῖοι διόρισαν τρεις νέους στρατηγούς, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο.
- ♦ **πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλου:** Ο Λύσανδρος κατευθύνεται ἀπὸ τη Ρόδο προς τον Ελλήσποντο για να εμποδίσει τον ἀπόπλου των αθηναϊκῶν εμπορικῶν πλοίων ἀπὸ τη Σάμο, τα οποία μετέφεραν σιτηρά στην πολιορκημένη Αθήνα.

Σημείωση **πλοῖον** : κυρίως το εμπορικό καράβι
ναῦς : πολεμικό καράβι
τριήρης (ναῦς) : πολεμικό καράβι με τρεις σειρές κουπιά

- ♦ **Λύσανδρος δ' ἐξ Ἄβυδου παρέπλει εἰς Λάμψακον:**

Η *Ἄβυδος* βρισκόταν στο στενότερο σημείο του Ελλήσποντου, όπου ο Ξέρξης κατασκεύασε με πλοία γέφυρα για να περάσει απέναντι στη Σηστό (ζεύξας τὸν Ἐλλήσποντον). Η Ἄβυδος ἀνήκε στην Αθηναϊκή συμμαχία, ἀλλὰ ἀποστάτησε προς τους Λακεδαιμόνιους, προσφέροντας το λιμάνι της ως ναύσταθμο για τα πλοία των Λακεδαιμονίων.

Η *Λάμψακος* εἶχε οχυρωθεῖ ἀπὸ τον Αλκιβιάδη (410 π.Χ.) και διατηρούσε αθηναϊκή φρουρά. Ἦταν πλούσια πόλη και εἶχε δοθεῖ ως δῶρο ἀπὸ τον Ξέρξη στο Θεμιστοκλή για προμήθεια κρασιού.

Γραμματικά - Λεξιλογικά σχόλια

ὀρμώμενοι: μτχ. ενεστώτα, μεσ. φων., αρσ. γεν., ονομ. πληθ. του ρήμ. *ὀρμάομαι-ῶμαι* (= εξορμώ, έχω ως ορμητήριο).

Αρχικοί χρόνοι

ὀρμῶμαι, ὀρμῶμην, ὀρμήσομαι - ὀρμηθήσομαι, ὠρμησάμην - ὠρμήθην, ὠρμημαι, ὠρμήμην.

Παράγωγα - Ομόρριζα

ορμώ, εξορμώ, παρόρμηση, εξόρμηση, ορμητικός, ορμητήριο.

κακῶς: επίρρ. θετικού βαθμού του επιθέτου *κακός*, -ή, -όν.

ΒΑΘΜΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
κακῶς	κάκιον	κάκιστα
	χεῖρον	χείριστα

ἐποίουν: γ' πληθ. παρατατικού, ενεργ. φων. του ρήμ. *ποιέω-ῶ* (*κακῶς ποιῶ* = καταστρέφω).

Αρχικοί χρόνοι

ποιῶ, ἐποίουν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποίηκειν.

Παράγωγα - Ομόρριζα

ποίημα, ποιητής, ποιητικός, ειδοποιώ, παραποιώ, δραστηριοποίηση.

ἐπέπλεον: γ' πληθ. παρατατικού, ενεργ. φων. του ρήμ. *ἐπιπλέω* (= πλέω εναντίον).

Σημείωση: Όλα τα ρήματα σε -έω με μονοσύλλαβο θέμα (π.χ. *πλέω, ῥέω, πνέω, δέω*), στην οριστική ενεστώτα και παρατατικού συναιρούνται μόνο όπου μετά το χαρακτήρα -ε- ακολουθεί άλλο ε ή ει.

ΚΛΙΣΗ του πλέω

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ
πλέ-ω → πλέω	πλέω	πλέοιμι	—	ἔπλεον
πλέ-εις → πλεῖς	πλήης	πλέοις	πλεῖ	ἔπλεις
πλέ-ει → πλεῖ	πλήη	πλέοι	πλείτω	ἔπλει
πλέ-ομεν → πλέομεν	πλέωμεν	πλέοιμεν	—	ἐπλέομεν
πλέ-ετε → πλεῖτε	πλήητε	πλέοιτε	πλεῖτε	ἐπλεῖτε
πλέ-ουσι → πλέουσι	πλέωσι	πλέοιεν	πλεόντων (πλείτωσαν)	ἔπλεον

παρεσκευάζοντο: γ' πληθ. παρατατικού, μέσ. φων. του ρήμ. *παρασκευάζομαι* (= ετοιμάζομαι, προετοιμάζομαι).

Αρχικοί χρόνοι

παρασκευάζομαι, παρεσκευαζόμην, παρασκευάσομαι - παρασκευασθήσομαι, παρεσκευασάμην - παρεσκευάσθην, παρεσκευάσμαι, παρεσκευάσμη.

Παράγωγα - Ομόρριζα

παρασκευάζω, παρασκευάσμαι, συσκευάζω, συσκευασία, κατασκευάζω, κατασκευή.

τοῖς ὑπάρχουσι: μτχ. ενεστώτα, ενεργ. φων., δοτ. πληθ., αρσ. γέν. του ρήμ. **ὑπάρχω** (= *υπάρχω, είμαι, βρίσκομαι*).

προσείλοντο: γ' πληθ., Οριστ. β' αορίστου, μέσ. φων. του ρήμ. **προσαιρέομαι-οὔμαι** (= *εκλέγω επιπλέον*).

Αρχικοί χρόνοι

προσαιροῦμαι, προσηρούμην, προσαιρήσομαι - προσαιρέθήσομαι, προσειλόμην - προσηρέθην, προσήρημαι, προσηρήμην.

ΚΛΙΣΗ Β' ΑΟΡΙΣΤΟΥ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ
προσειλόμην	προσέλωμαι	προσελοίμην	—	προσελέσθαι
προσειλου	προσέλη	προσέλοιο	προσελοῦ	ΜΕΤΟΧΕΣ
προσειλετο	προσέληται	προσέλοιτο	προσελέσθω	
προσειλόμεθα	προσελώμεθα	προσελοίμεθα	—	προσελόμενος
προσειλεσθε	προσέλησθε	προσέλοισθε	προσελέσθε	προσελομένη
προσειλοντο	προσέλωνται	προσέλοιντο	προσελέσθων προσελέσθωσαν	προσελόμενον

ἐκπλεῖ: γ' ενικό, Οριστ. ενεστ., ενεργ. φων. του ρήμ. **ἐκπλέω** (= *αποπλέω, βγαίνω από το λιμάνι*).

τὸν ἔκπλον: αιτιατική ενικ., αρσ. γεν., του συνηρημένου ουσ. β' κλίσης **ὁ ἔκπλο-ος** → **ἔκπλους** (= *ἀπόπλους, ἐξοδος του πλοίου από το λιμάνι*).

ΚΛΙΣΗ των πλοῦς - ἔκπλους

	ΕΝΙΚΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	
Ον.	ὁ	πλοῦς – ἔπλους	οἱ	πλοῖ – ἔκπλοι
Γεν.	τοῦ	πλοῦ – ἔκπλου	τῶν	πλῶν – ἔκπλων
Δοτ.	τῷ	πλῶ – ἔκπλω	τοῖς	πλοῖς – ἔκπλοις
Αιτ.	τὸν	πλοῦν – ἔκπλουν	τούς	πλοῦς – ἔκπλους
Κλητ.	(ὦ)	πλοῦ – ἔπλου	(ὦ)	πλοῖ – ἔκπλοι

τὰς ἀφεστηκνίας: μτχ. παρακειμένου, αιτ. πληθ., θηλ. γέν., μέσ. φων. του ρήμ. **ἀφίσταμαι** (*ἀπό + ἵσταμαι = αποστατώ*).

Σημείωση: Η μετοχή παρακειμένου του **ἵσταμαι** έχει 2 τύπους:

- *ἔστηκώς, ἔστηκυῖα, ἔστηκός* (ἀφεστηκώς, ἀφεστηκυῖα, ἀφεστηκός)
- *ἔστώς, ἔστώσα, ἔστώς* και *ἔστος*

Η μετοχή παρακειμένου ως μορφολογικός τύπος είναι ενεργητικής φωνής (ἴσθημι), αλλά σημασιολογικά ανήκει στη μέση φωνή (ἴσταμαι).

αὐτῶν: επαναληπτική αντωνυμία (ενν. τῶν Λακεδαιμονίων), γεν. πληθ., αρσ. γέν..

τὰς πόλεις: αιτ. πληθ., θηλ. γέν. του ουσ. γ' κλίσης ἡ πόλις.

	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
Ον.	ἡ πόλις	αἱ πόλεις
Γεν.	τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
Δοτ.	τῆ πόλει	ταῖς πόλεσι
Αιτ.	τὴν πόλιν	τὰς πόλεις
Κλητ.	(ῶ) πόλι	(ῶ) πόλεις

ἀνήγοντο: γ' πληθ., παρατατικού μέσ. φων. του ρήμ. *ἀνάγομαι* (= ανοίγομαι στο πέλαγος).

Αρχικοί χρόνοι

ἀνάγομαι, ἀνηγόμεν, ἀνάξομαι - ἀναχθήσομαι, ἀνηγαγόμεν - ἀνήχθην, ἀνήγμαι, ἀνήγγην.

Παράγωγα - Ομόρριζα

εισάγω, εισαγωγή, παράγω, παραγωγή, διάγω, διαγωγή, ανάγωγος, ψυχαγωγία, αγωγή.

πελάγιοι: ονομ. πληθ., αρσ. γέν. του επιθ. β' κλίσης, *ὁ, ἡ πελάγιος, τὸ πελάγιον.*

πολεμῖα: ονομ. ενικ., θηλ. γέν. του επιθ. β' κλίσης, *ὁ πολέμιος, ἡ πολεμῖα, τὸ πολέμιον.* Απαντά όμως και ως *ὁ, ἡ πολέμιος, τὸ πολέμιον.*

αὐτοῖς: επαναληπτική αντωνυμία (ενν. τοῖς Ἀθηναίοις), δοτ. πληθ., αρσ. γέν..

παρέπλει: γ' ενικό, παρατατικού, ενεργ. φων. του ρήμ. *παραπλέω* (= πλέω κατά μήκος των ακτών).

οὔσαν: μτχ. ενεστ., αιτ. ενικού, θηλ. γέν. του ρήμ. *εἰμί.*

Αρχικοί χρόνοι

εἰμί, ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμεν, γέγονα, ἐγγόνειν.

παρῆσαν: γ' πληθ., παρατατικού του ρήμ. *πάρειμι* (*παρὰ + εἰμί*).

Προσοχή στα ομόηχα

παρῆσαν ► γ' πληθ. παρατατικού του *πάρειμι* (*παρὰ + εἰμί*)

παρῆσαν - παρήεσαν ► γ' πληθ. παρατατικού του *πάρειμι* (*παρὰ + εἰμί - ἔρχομαι*).

πεζῆ (= με τα πόδια από τη στεριά): δοτικοφανές επίρρημα (δηλ. δοτική ενικού, θηλ. γέν. του επιθ. **πεζός, πεζή, πεζόν**) που λειτουργεί επιρρηματικά.

ἡγεῖτο: γ' ενικό, παρατατικού του ρήμ. **ἡγέομαι-οὔμαι** (= νομίζω, θεωρώ, διοικώ).

Αρχικοί χρόνοι

ἡγοῦμαι, ἡγούμην, ἡγήσομαι - ἡγήθῃσμαι, ἡγησάμην - ἡγήθην, ἡγημαι, ἡγήμην.

Παράγωγα - Ομόρριζα

διηγούμαι, διήγηση, προηγούμαι, ηγεμόνας, ηγέτης, αφηγούμαι, αφήγηση

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ του ἡγοῦμαι

α) **ἡγοῦμαι + ειδ. απαρέμφατο** = νομίζω ότι...

β) **ἡγοῦμαι + γενική** = διοικώ, κυβερνώ, είμαι αρχηγός

γ) **ἡγοῦμαι + δοτική** = οδηγώ

δ) **ἡγοῦμαι + αιτιατική προσ. (αντικ.) + αιτιατική επιθ. (κατηγ.)** = θεωρώ κάποιον ως...

ε) **ἡγοῦμαι αμετάβατο** (χωρίς αντικ.) = είμαι επικεφαλής

προσβαλόντες: μτχ. β' αορ., ενεργ. φων., ονομ. πληθ., αρσ. γέν. του ρήμ. **προσβάλλω** (= κάνω επίθεση).

Αρχικοί χρόνοι

προσβάλλω, προσέβαλλον, προσβαλῶ, προσέβαλον, προσβέβληκα, προσεβέβληκην.

αἰροῦσι: γ' πληθ., Οριστ. ενεστ., ενεργ. φων. του ρήμ. **αἰρέω-ῶ** (= συλλαμβάνω, κυριεύω).

Αρχικοί χρόνοι

αἰρῶ, ἤρουν, αἰρήσω, εἶλον, ἤρηκα, ἤρηκην.

ΣΗΜΑΣΙΕΣ

του **αἰρέω-ῶ** 1. συλλαμβάνω (για ἔμφυχα) 2. κυριεύω (για ἀψυχα)

του **αἰρέομαι-οὔμαι** 1. εκλέγω, προτιμῶ (μέσο) 2. εκλέγομαι, προτιμούμαι (παθητικό)

Το αντίστοιχο σε σημασία παθητικό του **αἰρέω-ῶ** είναι το ρήμα **ἀλίσκομαι**:

1. συλλαμβάνομαι (για ἔμφυχα) 2. κυριεύομαι (για ἀψυχα)

διήρπασαν: γ' πληθ., Οριστ. αορ., ενεργ. φων. του ρήμ. **διαρπάζω** (= αρπάζω, προβαίνω σε λεηλασία).

πλήρη: αιτ. ενικ., θηλ. γέν. του επιθ. γ' κλίσης **ὅ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες** (= γεμάτος).

σίτου: γεν. ενικ. του ετερογενούς ουσιαστικού β' κλίσης **ὁ σῖτος** (ενικ. = σιτάρι), **τὰ σῖτα** (πληθ. = τα τρόφιμα).

ἀφήκε: γ' ενικ., Οριστ. β' αορ., ενεργ. φων. του ρήμ. **ἀφήμι** (= αφήνω, εγκαταλείπω).

Χρονικές αντικαταστάσεις

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
ὀρμώμενοι	—	ὀρμησόμενοι
ποιοῦσι(ν)	ἐποίουν	ποιήσουσι
ἐπιπλεύουσι(ν)	ἐπέπλεον	ἐπιπλεύσονται, ἐπιπλευσοῦνται
παρασκευάζονται	παρεσκευάζοντο	παρασκευάσονται, παρασκευασθήσονται
(τοῖς) ὑπάρχουσι	—	ὑπάρξουσι
προσαιροῦνται	προσηροῦντο	προσαιρήσονται, προσαιρεθήσονται
ἐκπλεῖ	ἐξέπλει	ἐκπλεύσεται, ἐκπλευσεῖται
ἀφισταμένας	—	ἀποστησομένας, ἀποσταθησομένας
ἀνάγονται	ἀνήγοντο	ἀνάξονται, ἀναχθήσονται
παραπλεῖ	παρέπλει	παραπλεύσεται, παραπλευσεῖται
οὔσαν	—	ἐσομένην
πάρεισι(ν)	παρήσαν	παρέσονται
ἡγεῖται	ἡγεῖτο	ἡγήσεται
προσβάλλοντες	—	προσβαλοῦντες
αἰροῦσι	ἦρουν	αἰρήσουσι
διαρπάζουσι	διήρπαζον	διαρπάσουσι
ἀφήσι(ν)	ἀφίει	ἀφήσει

Εγκλιτικές αντικαταστάσεις

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
προσεῖλοντο	προσέλωνται	προσέλοιτο	προσελέσθων, προσελέσθωσαν
ἐκπλεῖ	ἐκπλήη	ἐκπλέοι	ἐκπλείτω
αἰροῦσι	αἰρῶσι	αἰροῖεν	αἰρούντων, αἰρείτωσαν
διήρπασαν	διαρπάσωσι	διαρπάσαιεν, διαρπάσειαν	διαρπασάντων, διαρπασάτωσαν
ἀφῆκε	ἀφῆ	ἀφείη	ἀφείτω

ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
ὄρμησάμενοι, ὄρμηθέντες	ὠρμημένοι	—
ἐποίησαν	πεποιήκασι(ν)	ἐπεποιήκεσαν
ἐπέπλευσαν	ἐπιπλεύκασι(ν)	ἐπεπλεύκεσαν
παρεσκευάσαντο, παρεσκευάσθησαν	παρεσκευασμένοι εἰσί	παρεσκευασμένοι ἦσαν
ὑπάρξασι	—	—
προσείλοντο, προσηρέθησαν	προσήρηνται	προσήρηντο
ἐξέπλευσε	ἐκπέπλευκε	ἐξεπεπλεύκει
ἀποστησαμένας (α' αορ. μεσ.)	ἀφεστηκυίας	—
ἀποσταθείσας (παθητ. αορ.)	ἀφεστώσας	—
ἀποστάσας (β' αορ.)	—	—
ἀνηγάγοντο, ἀνήχθησαν	ἀνηγμένοι εἰσί	ἀνηγμένοι ἦσαν
παρέπλευσε	παραπέπλευκε	παρεπεπλεύκει
γενομένην	γεγονυῖαν	—
παρεγένοντο	παραγεγόνασι(ν)	παρεγεγόνεσαν
ἠγήσατο, ἠγήθη	ἠγηται	ἠγητο
προσβαλόντες	προσβεβληκότες	—
εἶλον	ἤρῆκασι	ἤρήκεσαν
διήρπασαν	διηρπάκασι	διηρπάκεσαν
ἀφῆκε	ἀφεῖκε	ἀφεΐκει

Συντακτική ανάλυση

§ 16

- ♦ «Οἱ δ' Ἀθηναῖοι... κακῶς ἐποίουν»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ κακῶς ἐποίουν: ρήμα, οἱ δ' Ἀθηναῖοι: υποκείμενο ρήματος,
  - ♦ κακῶς: επιρρηματικός προσδ. τρόπου στο ρήμα,
  - ♦ τὴν βασιλέως: αντικείμενο ρήματος,

- ♦ **ὀρμώμενοι:** τροπική μτχ., συνημμένη στο υποκείμενο του ρήμ. (οἱ δ' Ἀθηναῖοι).
- ♦ **Σημείωση:** οι τροπικές μτχ. βρίσκονται κυρίως σε ενεστώτα και μεταφράζονται με τις καταλήξεις -νας, -μένος.
- ♦ **ἐκ τῆς Σάμου:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης από τόπο στη μτχ. ὀρμώμενοι.
- ♦ **«καὶ ἐπὶ τὴν Χίον... ἐπέπλεον»:** κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἐπέπλεον:** ρήμα, οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ενν.): υποκείμενο ρήμ.,
  - ♦ **ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον:** εμπρόθ. προσδ. εχθρικής κατεύθυνσης στο ρήμ. ἐπέπλεον.
- ♦ **καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν:** κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **παρεσκευάζοντο:** ρήμα, οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ενν.): υποκείμενο ρήμ.,
  - ♦ **πρὸς ναυμαχίαν:** εμπρόθ. προσδ. σκοπού στο παρεσκευάζοντο.
- ♦ **«καὶ στρατηγούς... Κηφισόδοτον»:** κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **προσεείλοντο:** ρήμα, οἱ Ἀθηναῖοι (ενν.): υποκείμενο ρήμ.,
  - ♦ **Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον:** αντικείμενα ρήμ.,
  - ♦ **στρατηγούς:** κατηγορούμενο στα αντικ. του συνδετικού ρήμ. προσείλοντο,
  - ♦ **πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι:** εμπρόθ. προσδ. προσθήκης στο προσείλοντο.

§ 17

- ♦ **«Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου... πόλεις»:** κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἐκπλεῖ:** ρήμα, Λύσανδρος: υποκείμενο ρήμ.,
  - ♦ **ἐκ τῆς Ῥόδου:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης από τόπο στο ἐκπλεῖ,
  - ♦ **παρὰ τὴν Ἰωνίαν:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο στο ἐκπλεῖ,
  - ♦ **πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο στο ἐκπλεῖ,
  - ♦ **πρὸς τε τὸν ἔκπλουν:** εμπρόθ. προσδ. σκοπού στο ἐκπλεῖ,
  - ♦ **τῶν πλοίων:** γενική υποκειμενική στο ἔκπλουν (ἐκπλέουσι τὰ πλοῖα),
  - ♦ **ἐπὶ τὰς πόλεις:** εμπροθ. προσδ. εχθρικής διάθεσης στο ἐκπλεῖ,
  - ♦ **(τὰς) ἀφεστηκυίας:** επιθετική μτχ. ως επιθετικός προσδιορισμός στο πόλεις,
  - ♦ **αὐτῶν:** αντικείμενο στο ἀφεστηκυίας.

- ♦ «**Ἀνήγοντο δὲ... πελάγιοι**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἀνήγοντο**: ρήμ., **οἱ Ἀθηναῖοι**: υποκείμενο ρήμ.,
  - ♦ **ἐκ τῆς Χίου**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης από τόπο στο ἀνήγοντο,
  - ♦ **πελάγιοι**: επιρρηματικό κατηγορούμενο τόπου στο ἀνήγοντο.
- ♦ «**ἢ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἦν**: ρήμα, **ἡ Ἀσία**: υποκ. ρήμ.,
  - ♦ **πολεμία**: κατηγορούμενο στο υποκ. του ρήμ.,
  - ♦ **αὐτοῖς**: δοτική αντικειμενική στο πολεμία.

§ 18

- ♦ «**Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου... Ἀθηναίων**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἐξ Ἀβύδου**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης από τόπο στο παρέπλει,
  - ♦ **εἰς Λάμψακον**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο στο παρέπλει,
  - ♦ **οὖσαν**: αναφορική μτχ. (δηλ. επιθετική χωρίς άρθρο), συνημμένη στο Λάμψακον,
  - ♦ **σύμμαχον**: κατηγορούμενο στο υποκ. της μτχ. Λάμψακον,
  - ♦ **Ἀθηναίων**: γενική κτητική στο σύμμαχον.
- ♦ «**καὶ οἱ Ἀβυθνηοὶ... πεζῆ**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **παρῆσαν**: ρήμα, **οἱ Ἀβυθνηοὶ καὶ οἱ ἄλλοι**: υποκ. ρήμ.,
  - ♦ **πεζῆ**: επιρρηματικός προσδ. τρόπου στο ρήμα., (δοτικοφανές επίρρημα τρόπου).
- ♦ «**ἠγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **ἠγεῖτο**: ρήμα, **Θώραξ**: υποκ. ρήμ.,
  - ♦ **Λακεδαιμόνιος**: παράθεση στο Θώραξ.

§ 19

- ♦ «**Προσβαλόντες δὲ... κράτος**»: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ **αἰροῦσι**: ρήμα, **οὗτοι** (ενν.): υποκ. ρήμ.,

- ♦ *τὴν πόλιν* (ενν.): αντικ. ρήμ.,
- ♦ *κατὰ κράτος*: εμπρόθ. προσδ. τρόπου στο ρήμ.,
- ♦ *προσβαλόντες*: χρονική μτχ. συνημμένη στο υποκείμενο του ρήμ., (οὔτοι),
- ♦ *τῇ πόλει*: αντικείμενο της μτχ. *προσβαλόντες*.
- ♦ **«καὶ διήρπασαν... πλήρη»**: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ *διήρπασαν*: ρήμα, *οἱ στρατιῶται*: υποκ. ρήμ., *τὴν πόλιν* (ενν.): αντικ. ρήμ.),
  - ♦ *οὔσαν*: αναφορική μτχ., συνημμένη στο αντικ. ρήμ. *τὴν πόλιν*,
  - ♦ *πλουσίαν καὶ πλήρη*: κατηγορούμενο στο υποκ. μτχ. *πόλιν*,
  - ♦ *οἴνου καὶ σίτου καὶ ἐπιτηδείων*: γενικές αντικειμενικές στο *πλήρη*,
  - ♦ *τῶν ἄλλων*: επιθετικός προσδ. στο *ἐπιτηδείων*.
- ♦ **«τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος»**: κύρια πρότ. κρίσεως, καταφατική. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.
  - ♦ *ἀφῆκε*: ρήμα, *Λύσανδρος*: υποκ. ρήμ.,
  - ♦ *σώματα*: αντικ. ρήμ., *τὰ ἐλεύθερα*: επιθετικός προσδ. στο *σώματα*,
  - ♦ *πάντα*: κατηγορηματικός προσδ. στο *τὰ ἐλεύθερα σώματα*.

Θεωρία συντακτικού

Κατηγορούμενο

Κατηγορούμενο είναι το όνομα που δηλώνει ποιο γνώρισμα αποδίδεται στο υποκείμενο.

- ▶ *Οἱ ἄνθρωποι εἰσι θνητοί.*
- ▶ *Κῦρος ἦν βασιλεύς.*

Εκτός όμως από όνομα, κατηγορούμενο μπορεί να είναι και κάθε άλλο μέρος του λόγου, ακόμη και εμπρόθετος προσδιορισμός ή δευτερεύουσα πρόταση, αρκεί να έχουν θέση ονόματος.

- ▶ *Οἱ ληφθέντες ἦσαν ὀγδοήχοντα* (αριθμητικό).
- ▶ *Οἱ πελτασταὶ ἦσαν περὶ τοὺς χιλίους* (εμπρόθετος προσδ. που δηλώνει ποσό κατά προσέγγιση).

Ρήματα που δέχονται κατηγορούμενο ► συνδεδετικά ρήματα

Συνδεδετικά είναι κυρίως τα ρήματα *εἰμι* και *γίγνομαι*. Αλλά, εκτός απ' αυτά ως συνδεδετικά λαμβάνονται και άλλα που έχουν συγγενική σημασία, όπως:

α) *ὑπάρχω, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω, ἔφυν, πέφυκα*

β) Τα δοξαστικά: *φαίνομαι, νομίζομαι*

γ) Τα προχειριστικά: *αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι*

Γενική κατηγορηματική

Όταν το κατηγορούμενο είναι επίθετο, συμφωνεί με το υποκείμενο στο γένος, τον αριθμό και την πτώση.

Όταν όμως είναι ουσιαστικό, τότε συμφωνεί με το υποκείμενο αναγκαστικά στην πτώση, τυχαία στο γένος και τον αριθμό. ► *Οἱ Δελφοὶ εἶσι πόλις.*

Όταν το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό, μπορεί να τεθεί και σε ΓΕΝΙΚΗ, που ονομάζεται ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ και διακρίνεται στα παρακάτω είδη:

1. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ

► *Ὁ οἶκος οὗτός ἐστι Περικλέους* (= Περικλείως).

Στη γενική κατηγορηματική κτητική ανήκουν οι γενικές που δηλώνουν καταγωγή, προέλευση, δημιουργό.

► *Οὗτος ὁ νόμος ἐστὶ Δράκοντος.*

2. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

► *Ἡ κλιμάξ ἐστὶ λίθου* (= λιθήνη).

3. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ

► *Βίας τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἦν.*

4. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ

► *Ἦν λόγου ἐλάχιστου* (= ἦταν ελάχιστης αξίας).

5. ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ

Δηλώνει ιδιότητα, μέτρο, ηλικία, χρόνο, τόπο, χαρακτήρα, κοινωνική τάξη, αξία, βάρος, ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα και συνοδεύεται κυρίως από αριθμητικό ή κάποιον επιθετικό προσδιορισμό.

► *Εἰμι τριακοντα ἑτῶν* (= τριαντακοντούτης).

Επιρρηματικό κατηγορούμενο

Το επιρρηματικό κατηγορούμενο δεν προσδιορίζει συνδετικά ρήματα, αλλά ρήματα που δηλώνουν κίνηση, δράση ή σκόπιμη ενέργεια και διακρίνεται σε:

1. Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου

Τα πιο συνηθισμένα είναι τα εξής:

έκων, έκούσιος (= με τη θέληση κάποιου)

ἄκων, ἀκούσιος (= χωρίς τη θέληση κάποιου)

ἄσμενος (= με ευχαρίστηση)

αὐτοκράτωρ (= με απόλυτη εξουσία)

ἄπρακτος (= χωρίς να πετύχει τίποτε)

ἄκριτος (= χωρίς δίκη)

► *Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι* (= οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔφυγαν χωρίς να πετύχουν τίποτε).

2. Επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου

Τα πιο συνηθισμένα είναι τα εξής:

σκοταῖος (= τη νύχτα)

δευτεραῖος, τριταῖος (= τη δεύτερη, την τρίτη ημέρα)

► *Οὗτοι τριταῖοι ἀφίκοντο* (= αυτοὶ ἔφτασαν την τρίτη ημέρα).

3. Επιρρηματικό κατηγορούμενο της τάξης - σειράς

Τα πιο συνηθισμένα είναι τα εξής:

πρῶτος, δεύτερος, πρότερος, ὕστερος

► *Οὗτος πρῶτος ἀφίκετο* (= αὐτός πρώτος ἔφτασε).

4. Επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου

Τα πιο συνηθισμένα είναι τα εξής:

ὑπαίθριος (= στο υπαίθρο)

πελάγιος (= στο ανοιχτό πέλαγος)

μετέωρος (= στην ανοιχτή θάλασσα)

► *Παρετάξαντο τὰς ναῦς μετεώρους* (= παρέταξαν τα πλοία στην ανοιχτή θάλασσα).

5. Επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού

Τα πιο συνηθισμένα είναι τα εξής:

βοηθός, ἄρωγός, σύμβουλος, στρατηγός, πρεσβευτής

► *Κερκυραίοις βοηθοὶ ἤλθομεν* (= ἤρθαμε για να βοηθήσουμε τους Κερκυραίους).

Προληπτικό κατηγορούμενο

Το προληπτικό καταγορούμενο προσδιορίζει κυρίως ρήματα που δηλώνουν αύξηση, εξέλιξη (*αυξάνομαι, αἴρομαι, τείνω, κατασκευάζω, τρέφομαι*) και προλαμβάνει μια ιδιότητα που θα αποδοθεί στο μέλλον. Δεν χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα επίθετα ως προληπτικά κατηγορούμενα.

- ▶ *Τὸ Ὀμήρου ὄνομα μέγα ηὔξητο* (= το ὄνομα του Ομήρου αυξήθηκε ὥστε να γίνει μεγάλο).

Ερμηνευτικά σχόλια

- ♦ *Ἄνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι:* Οι Αθηναῖοι από τη Χίο ανοίχτηκαν με τα πλοία τους στο πέλαγος, στην ανοιχτή θάλασσα, γιατί δεν ήθελαν να ναυμαχήσουν ανάμεσα στα χωρικά ύδατα της Χίου και της Μ. Ασίας, καθώς η Μ. Ασία ήταν εχθρική σ' αυτούς.
- ♦ *Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων:* Η πορεία του Λυσάνδρου πριν από την οριστική σύγκρουση με τους Αθηναίους διαγράφει μια σταθερότητα κινήσεων και σωστά επιλεγμένων θέσεων που προσφέρουν στο Λύσανδρο ασφαλείς συνθήκες ανεφοδιασμού και κάλυψης. Η Αβυδος ως πρώην μέλος της αθηναϊκής συμμαχίας του προσφέρει το λιμάνι της ως βάση πολεμικών επιχειρήσεων. Από εκεί πλέει προς τη Λάμψακο και με την υποστήριξη των δυνάμεων του πεζικού των Αβυδηνών, υπό την αρχηγία του Θώρακα του Λακεδαιμόνιου, επιτίθεται και κυριεύει την πλούσια πόλη, αφαιρώντας πολύ εύστοχα ένα σημαντικό σύμμαχο των Αθηναίων. Όλες αυτές οι διαδοχικές κινήσεις του στόλου περιγράφονται από τον Ξενοφώντα με απλότητα και σταθερή ροή στη μετάβαση του λόγου, δημιουργώντας ξεκάθαρους εικόνες παράταξης των εμπόλεμων.
- ♦ *τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος:* Ο Λύσανδρος αφού κατέλαβε τη Λάμψακο, τη λεηλάτησε και εξασφάλισε άφθονα τρόφιμα για το στρατό του. Δε θέλησε όμως να υποδουλώσει τους πολίτες της, αν και μπορούσε, γιατί ο απώτερος στόχος του ήταν να χρησιμοποιήσει τη Λάμψακο ως ορμητήριο στις πολεμικές του επιχειρήσεις.

Αισθητικά σχόλια

Η ιστορική αφήγηση των τελευταίων γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου ξεκινά με τις ενέργειες των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων, πριν την καθοριστική σύγκρουση στους Αιγός ποταμούς. Ο Ξενοφών

προσδιορίζει με σαφήνεια και ζωντάνια τις συνθήκες προετοιμασίας των δύο στόλων. Η αφήγηση επιτυγχάνεται κυρίως με:

1 Συνδέσμους

- Ο μεταβατικός σύνδεσμος **δὲ** δίνει την απαραίτητη ροή στο λόγο, καθώς χρησιμοποιείται στην αρχή κάθε παραγράφου.
  - «Οἱ **δ'** Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου... »   • «Λύσανδρος **δ'** ἐξ Ἀβύδου... »
  - «Λύσανδρος **δ'** ἐκ τῆς Ρόδου... »   • «Προσβαλόντες **δὲ**... »
  - «Ἄνήγοντο **δὲ**...»
- Η συμπλεκτική, παρατακτική σύνδεση των κύριων προτάσεων της πρώτης περιόδου παρουσιάζει, με αυστηρή σειρά τις πολεμικές ενέργειες και τη στρατηγική των Αθηναίων.
  - «**καὶ** ... ἐπέπλεον, – **καὶ** παρεσκευάζοντο, – **καὶ** προσείλοντο».
- Το ασύνδετο σχήμα («Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον») παρουσιάζει την εκλογή των στρατηγών που θα ενισχύσουν το εκστρατευτικό σώμα, χωρίς να προσδίδει κάποια βαρύτητα και σκοπιμότητα στην επιλογή των προσώπων.

2 Εμπρόθετους προσδιορισμούς

Οι συνεχείς εμπρόθετοι προσδιορισμοί στα αντίστοιχα κάθε φορά σύνθετα ρήματα διαγράφουν με ζωηρότητα τις κινήσεις πάνω στον πολεμικό χάρτη του Ξενοφώντα και δημιουργούν μια ξεκάθαρη εικόνα της πορείας των δύο στόλων. Η εποπτεία του χώρου γίνεται:

- α) με τη διαφοροποίηση των εμπρόθετων προσδιορισμών **τόπου**
  - **κίνηση από τόπο** (ἐκ τῆς Σάμου, ἐκ τῆς Ρόδου, ἐκ τῆς Χίου, ἐξ Ἀβύδου)
  - **κίνηση σε τόπο** (παρὰ τὴν Ἰωνίαν, πρὸς τὸν Ἑλλάσποντον, εἰς Λάμψακον).
- β) με τους εμπρόθετους προσδιορισμούς **εχθρικής κατεύθυνσης**
  - (ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον, ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυῖας αὐτῶν πόλεις).

3 Χρόνους

Οι αρχικές κινήσεις των αντιπάλων (16-18) δίνονται κυρίως σε χρόνο **Παρατακτικό** που υποδηλώνει την έναρξη των ενεργειών, αλλά προσδίδει σ' αυτές κύρος και διάρκεια (ἐποίουν, παρεσκευάζοντο, ἀνήγοντο, παρέπλει, ἡγεῖτο).

Η στιγμή της σύγκρουσης όμως και της επίθεσης στην Λάμψακο ζωντανεύει και ισχυροποιείται με τη χρήση του **Αορίστου** (προσβαλόντες, διήρπασαν, ἀφῆκε) και του **Ιστορικού Ενεστώτα** (αἰροῦσι κατὰ κράτος).

Πρόσθετες ερωτήσεις - ασκήσεις

- 1 Να γράψετε σε δύο στήλες τους συμμάχους των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων, όπως παρουσιάζονται στις παραγράφους (16-19).
- 2 Να αναγνωρίσετε τα κατηγορούμενα του κειμένου (απλά - επιρρηματικά) και να δηλώσετε το συνδετικό τύπο.
- 3 Να βρείτε με ποιους τύπους (ρήμα, όνομα, μετοχή) συνδέεται η πρόθεση **πρός** και να τους μεταφράσετε.
- 4 Να βρείτε σε ποια κλίση ανήκουν τα ονόματα της Α' στήλης και να γράψετε στη Β' στήλη τη δοτική και κλητική ενικού.

Α'	Κλίση	Β'
βασιλέως	.....	.....
στρατηγούς	.....	.....
Μένανδρον	.....	.....
Τυδέα	.....	.....
πλοίων	.....	.....
ἔκπλουν	.....	.....
πόλεις	.....	.....
στρατιῶται	.....	.....
πλήρη	.....	.....
σώματα	.....	.....

- 5 **οὔσαν**: Να κλιθούν οι μετοχές ενεστώτα του ρήμ. (**εἶμι**) στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
- 6 Να γράψετε τη σημασία των παρακάτω σύνθετων ρημάτων και να σχηματίσετε α) το α' ενικό παρατατικού της ίδιας φωνής, β) παράγωγα ουσιαστικά στα αρχαία ή στα νέα ελληνικά.

ΡΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΑ
ἐπιπλέω	.....	.....	.....
ἔκπλέω	.....	.....	.....
παραπλέω	.....	.....	.....
διαπλέω	.....	.....	.....

- 7 Να αναφέρετε τις κινήσεις των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων και να επισημάνετε τον πρωταγωνιστή των πολεμικών επιχειρήσεων στις παρ. (16-19).

Απαντήσεις

1	Σύμμαχοι Αθηναίων	Σύμμαχοι Λακεδαιμονίων
	Σάμος Λάμψακος	Χίος Ἐφεσος Μ. Ἀσία, Ἴωνία Ῥόδος Ἄβυδος

2 στρατηγούς: κατηγορούμενο στα αντικείμενα του *προσείλοντο* (Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον).

πελάγιοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου στο ρήμ. *ἀνήγοντο*.

πολεμία: κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήμ. *ἦν* (Ἀσία).

πλουσίαν καὶ πλήρη: κατηγορούμενο στο υποκείμενο της μτχ. *οὔσαν* (τὴν πόλιν).

- 3**
- πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι** (εμπρόθετος προσδ. που δηλώνει προσθήκη) = εκτός απ' αυτούς που υπήρχαν.
  - πρὸς ναυμαχίαν** (εμπρόθετος προσδ. που δηλώνει σκοπό) = για να ναυμαχήσουν.
  - προσείλοντο** (πρὸς + εἶλοντο) = εξέλεξαν επίσης.
  - πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον** (εμπρόθετος προσδ. που δηλώνει κίνηση σε τόπο) = με κατεύθυνση τον Ελλήσποντο.
  - πρὸς τε τὸν ἔκπλουν** (εμπρόθετος προσδ. που δηλώνει σκοπό) = για να εμποδίσουν την έξοδο.

4	Α'	Κλίση	Β'	
			δοτική ενικού	κλητική ενικού
	βασιλέως	γ'	βασιλεῖ	βασιλεῦ
	στρατηγούς	β'	στρατηγῶ	στρατηγέ
	Μένανδρον	β'	Μενάνδρω	Μένανδρε
	Τυδέα	γ'	Τυδεῖ	Τυδεῦ
	πλοίων	β'	πλοῖω	πλοῖον
	ἔκπλουν	β'	ἔκπλω	ἔκπλου
	πόλεις	γ'	πόλει	πόλι
	στρατιῶται	α'	στρατιῶτη	στρατιῶτα
	πλήρη	γ'	πλήρει	πλήρες
	σώματα	γ'	σώματι	σῶμα

5	ΕΝΙΚΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ		
Ον.	ὦν	οὔσα	ὄν	ὄντες	οὔσαι	ὄντα
Γεν.	ὄντος	οὔσης	ὄντος	ὄντων	οὔσων	ὄντων
Δοτ.	ὄντι	οὔσῃ	ὄντι	οὔσι(ν)	οὔσαις	οὔσι(ν)
Αιτ.	ὄντα	οὔσαν	ὄν	ὄντας	οὔσας	ὄντα
Κλητ.	ὦν	οὔσα	ὄν	ὄντες	οὔσαι	ὄντα

6	ΡΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΑ
	ἐπιπλέω	= πλέω <i>εναντίον</i>	<i>ἐπί</i> + <i>ἔπλεον</i> > ἐπέπλεον	ἐπίπλους
	ἐκπλέω	= βγαίνω <i>με πλοίο από το λιμάνι</i>	<i>ἐκ</i> + <i>ἔπλεον</i> > ἐξέπλεον	ἐκπλους
	παραπλέω	= πλέω <i>παράλληλα</i>	<i>παρά</i> + <i>ἔπλεον</i> > παρέπλεον	παραπλους
	διαπλέω	= πλέω <i>διαμέσου</i>	<i>διά</i> + <i>ἔπλεον</i> > διέπλεον	διάπλους

7 Κινήσεις των Αθηναίων

- Οι Αθηναίοι διεξήγαν διμέτωπο αγώνα: α) λεηλατούσαν τις πόλεις της Ιωνίας που ανήκαν στον Πέρση βασιλιά, γιατί η περσική πολιτική βοήθησε συστηματικά τους Λακεδαιμόνιους εναντίον των Αθηναίων, β) έπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου, γιατί οι πόλεις ήταν βάσεις ανεφοδιασμού για το στόλο των Λακεδαιμονίων.
- Έκαναν τις απαραίτητες προετοιμασίες για ναυμαχία, επιδιώκοντας να συγκρουστούν κατά μέτωπο με τον Λύσανδρο.
- Εξέλεξαν τρεις επιπλέον στρατηγούς, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο, γιατί έκριναν πολύ κρίσιμη και αποφασιστική γι' αυτούς την έκβαση της ναυμαχίας.
- Ανοίχτηκαν στο πέλαγος από τη Χίο, γιατί ήθελαν να ναυμαχήσουν μακριά από τα παράλια της εχθρικής γι' αυτούς χώρας του μεγάλου βασιλιά.

Κινήσεις Λακεδαιμονίων

- Οι δύο αντίπαλοι είναι εξίσου αποφασισμένοι για την επικείμενη πολεμική αναμέτρηση, όμως η μορφή που κυριαρχεί στο στρατιωτικό προσκήνιο αυτών των παραγράφων είναι αυτή του στρατηγού Λύσανδρου.
- Οι Λακεδαιμόνιοι, υπό την αρχηγία του Λύσανδρου αποπλέουν από τη Ρόδο με προορισμό τον Ελλησποντο, για να εμποδίσουν τον απόπλου των αθηναϊκών πλοίων από τη Σάμο και κατά συνέπεια τον ανεφοδιασμό των Αθηναίων.
- Ο Λύσανδρος πολιορκεί και λεηλατεί τη Λάμψακο, πόλη στρατηγικής σημασίας που καλύπτει τις ανάγκες του ανεφοδιασμού και χρησιμεύει ως ορμητήριο για τις πολεμικές επιχειρήσεις του.